

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Васил Мишов Цанов
член на научно жури в конкурс за заемане на академична длъжност "ПРОФЕСОР",
утвърдено с решение на НС прот. № 3от 20.03.2019 г., и със
заповед на Директора № 78 от 25.03.2019 г.,
обявен от Института за икономически изследвания при БАН
в ДВ, бр. 8 от 25.01.2019 г.

Кандидат: доц. д-р Ирена Кирилова Зарева-Зафирова

I. Обща оценка на кандидата за неговата научноизследователска дейност

Научноизследователската дейност на кандидата се изразява в следното:

1. Представени за рецензиране са 21 публикации с общ обем от 1266.5 стандартни страници. Те включват: 1) хабилитационен труд (част от колективна монография) – 125 страници; 2) монография извън хабилитационен труд (2 броя); 3) книга, базирана на дисертационния труд (1 брой); 4) студии, публикувани в реферирани в SCOPUS (4 броя); 5) студии, публикувани в нереферирани издания (5 броя); 6) глави от колективни монографии (6 броя); 7) статии и доклади в нереферирани издания (2 броя).
2. Участие в научноизследователски проекти. Кандидатът е участвал в 8 научноизследователски проекта, от които един с международно участие. В 1 от проектите изпълнява функцията на научен ръководител.
3. Участие в научни форуми и експертни дискусии. Кандидатът е представил информация за участия с доклади в 11 форуми с международно и национално участие и участие в 6 експертни дискусии на международни.
4. Участие в дейности, свързани с обучението на докторанти. Кандидатът участва като дискусант на докторантски семинари (2 броя), научни журита (3 броя) и експертни съвети за вътрешна защита (3 броя).
5. Експертна дейност. Представена е информация за участие в 3 междуведомствени работни групи; 8 броя писмени становища в помощ на институции и органи за управление; участие в 21 броя организационни и специализирани експертни съвети.
6. Цитирания. Представена е справка за 88 цитирания в международни и в национални издания, включени в: Списък на НАЦИД на съвременни български научни издания, реферирани и индексирани в SCOPUS и Web of Science; Национален референтен списък на НАЦИД – НРС; Национален регистър на издаваните книги в България – НРИКБ или Електронен каталог на Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ – COBISS.BG.

Обща оценка на научноизследователската дейност на кандидата:

1. Представената публикационна и експертна дейност на кандидата **обхваща периода след придобиването на академичната длъжност "доцент"**.
2. Научноизследователската дейност на кандидатът **напълно отговаря** на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Института за икономически изследвания на БАН (чл. 89 и чл. 93).

3. Кандидатът демонстрира много добри научноизследователски и експертни умения при разработването на теми и проекти, свързани с човешкия капитал и миграционните процеси.

II. Количествена оценка на съответствието с минималните наукометрични национални изисквания и изискванията на Правилника на ИИИ при БАН

Според представената информация за изпълнението на минималните наукометрични изисквания за получаването на академичната длъжност „професор“ в ИИИ на БАН, кандидатът напълно отговаря на изискванията. Кандидатът постига 1722.5 точки при минимални изисквания от 650 т. Проверката на представената количествена оценка по показатели установи, че те съответстват на националните критерии за количествено оценяване на продукцията.

III. Оценка на резултатите и научния принос на кандидата.

Научните резултати и приноси на кандидата могат да се обобщят в следните основни групи:

1. Формулиране на концептуални виждания за същността и ролята на факторите, детерминиращи човешкия капитал и миграционните процеси. Към тази група могат да се отнесат следните:

- Дефинирани са основните характеристики и компоненти на човешкия капитал в образованието;
- Направени са изводи с теоретичен и научно-приложен характер относно ролята, състоянието и бъдещите насоки на развитие на висшето образование в България;
- Систематизирани са теоретичните постановки и концепции за същността, ролята и въздействието на миграционните политики;
- Разработена е концепция на основополагащите фактори на миграцията, в която миграционните политики се определят като рамка, влияеща по специфичен начин върху миграционните потоци.

2. Обогаляване на съществуващите знания с анализи и оценки в областта на човешкия капитал и миграционните процеси. Към тази група могат да се отнесат следните приноси:

- Направена е комплексна оценка (в количествен и качествен аспект) на човешкия капитал в образованието в България (по степени на образование, райони и академични длъжности);
- Очертани са дисбаланси в развитието и адаптирането на образователната система към промените в икономиката и търсенето на работна сила;
- Извършена е комплексна оценка на състоянието на системата на висшето образование в България в аспекта на нейната конкурентоспособност, финансова осигуреност и нормативната уредба;
- Направена е комплексна оценка на състоянието и реализацията на човешкия капитал на трудовия пазар в България, която обхваща ключови показатели, конкретни мерки и действия;
- Оценено е влиянието на миграционните политики върху 1) решението дали и къде да се мигрира и върху интеграция на мигрантите; 2) въздействието на рестриктивните имиграционни политики върху размера на миграционните потоци и профила на мигрантите;

- Извършена е оценка на миграционните политики на ЕС, Швейцария и България, и на тяхното влияние върху миграцията между Швейцария и България.

3. *Оценки и предложения на държавни политики в областта на човешкия капитал и миграционните процеси.* Към тази група могат да се отнесат следните приноси:

- Формулирани са политики и конкретни мерки за развитие на висшето образование в България, касаещи всички негови аспекти;
- Направена е оценка на провежданите политики в ОПРЧР 2007-2013, приоритетни оси 3 (Подобряване качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието) и 4 (Подобряване на достъпа до образование и обучение). Оценени са постигането на целите по ключови индикатори, на ефектите и въздействието на политиките върху фактора „човешки капитал“;
- Разработена е концепция за изграждане на система от политики и конкретни мерки за задържане и за насърчаване завръщането на българските мигранти от чужбина.

Представените приноси преди всичко имат оценъчен характер. Те обогатяват научните възгледи за ролята, зависимостите и развитието на човешкия капитал в България и миграционните нагласи на населението. Оценките и предложенията за политики имат пряко практическо значение за решаването на съществуващите проблеми.

IV. Оценка на оригиналността на представените трудове и на достоверността на представените научни данни.

Считам, че представените трудове са лично дело на кандидата. Не съм установил плагиатство.

V. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки към научноизследователската и публикационна дейност на кандидата.

VI. Заключение.

Кандидатът се представя със значителна научна продукция, която в количествено и качествено отношение отговаря на изискванията за придобиване на академичната длъжност “професор”. Постигнатите резултати и приноси обогатяват съществуващите знанията с нови анализи и оценка за човешките ресурси и миграционните процеси. Кандидатът осъществява активна професионално-академична дейност. На основата на тези факти **давам положителна оценка и предлагам** на научното жури да избере доц. д-р Ирена Кирилова Зарева-Зафирова да заеме академичната длъжност “професор” в Института за икономически изследвания при БАН.

Дата 30.04. 2019 г.

Член на журито: .....

(проф. д-р Васил Цанов)